

KLIMA FORHANDLINGER

På

1-2-3

**Denne brosjyren hjelper deg med å forstå
hva som skjer når verdens ledere samles for
å bli enige om en ny global klimaavtale.**

KLIMAFORHANDLINGENE

FNs klimakonvensjon (UNFCCC) ble undertegnet under Rio-toppmøtet i 1992. Konvensjonen har 192 medlemsland og fungerer som et rammeverk rundt klimaforhandlingene. Artikkel 2 av konvensjonen slår fast at målet for alt klimaarbeid skal være ”å stabilisere konsentrasjonene av drivhusgasser i atmosfæren på et nivå som forhindrer farlig, menneskeskapt påvirkning av klimasystemet.” Konvensjonen slår fast behovet for å redusere utslippene av klimagasser og samtidig behovet for tilpasning ved klimaendringer. Konvensjonen setter ingen konkrete mål for hvor store kutt i utslipp av klimagasser verden skal ta. Klimakonvensjonen sier klart at det er de industrialiserte landene som har ansvaret for dagens klimaproblem, og at de derfor må redusere sine utslipp først. Likevel er prinsippet om ”felles, men differensiert ansvar” veldig viktig i UNFCCC. Det betyr at de industrialiserte landene skal gå foran med et godt eksempel og redusere sine utslipp først, og når utviklingslandene har kapasitet til det, skal de også kutte i sine utslipp. Den viktigste funksjonen for UNFCCC er derfor å være et rammeverk og en møteplass for forhandlinger rundt mer konkrete tiltak.

Forhandlingene under Konvensjonen baseres på vitenskapelige anbefalinger fra Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), på norsk heter IPCC ”FNs klimapanel”.

Et viktig prinsipp som ligger til grunn for konvensjonen er at ”utslipper skal betale”. Utslppslandene blir definert som såkalte Annex 1 land. (se siden med nyttige forkortelser)

Det arrangeres partskonferanse (COP) i desember hvert år, der alle land som har skrevet under på UNFCCC møtes for å forhandle og foreslå tiltak for å avverge klimakrisen. Etter partskonferansen på Bali i 2007 forhandles det nå i to ”spor”: ”Konvensjonssporet” og ”Kyoto-sporet”. I Konvensjonssporet forhandles det frem en ny avtale mellom alle medlemsland i FN, mens det i Kyotosporet kun forhandles mellom de landene som allerede har signert Kyoto-protokollen.

I) KYOTO-PROTOKOLLEN

Kyoto-protokollen ble forhandlet frem i Kyoto, i Japan, i 1997. Målet for første avtaleperiode, 2008-2012, er at de såkalte Annex 1-landene skal redusere sine utslipp til 5 prosent under 1990-nivå. Alle Annex 1-land har egne prosentvise mål på hvor mye de skal redusere klimautslippene med innen 2012. Hvis landene ikke oppfyller målene, blir de overført til neste periode. Det finnes ingen annen juridisk straff for de landene som ikke følger opp Kyoto-protokollen.

De fleste av FNs medlemsland har signert Kyoto-protokollen, unntatt USA. USA er en viktig aktør fordi landet har et stort historisk ansvar for utslipp av klimagasser; USAs nåværende utslipp er sju ganger større enn gjennomsnittet for utviklingslandene, landet er mange ganger rikere enn utviklingslandene og har dessuten den teknologiske evnen til å redusere utslipp. De fleste utviklingsland har også signert Kyoto-protokollen, men de har ingen talfestede reduksjonsforpliktelser. Det er her striden i dag står. USA ønsker at store utviklingsland som India, Kina, Brasil og Russland i neste periode av Kyoto-protokollen får bindende forpliktelser om å redusere sine utslipp slik som Annex 1-landene. Det knyttes derfor spenning til hvordan utviklingslandene skal innlemmes i den nye avtalen.

Under protokollen er det også opprettet tre såkalte "fleksible mekanismer". Disse mekanismene innebærer at land med utslippsforpliktelser kan gjennomføre deler av sine forpliktelser i andre land. Mekanismene foregår på tre forskjellige måter.

1. Internasjonal kvotehandel (Emission Trading).

Innenfor et land eller en gruppe av land utsteder man et begrenset antall utslippskvoter, som innebærer at det settes et tak på utslipp av CO₂. De som slipper ut mindre enn de har rett til, kan selge et eventuelt overskudd av kvoter til andre.

2. Den grønne utviklingsmekanismen (Clean Development Mechanism).

Det er mulig å få godskrevet utslippsreduksjoner i eget land ved å investere i prosjekter i utviklingsland som ikke har forpliktelser. Slik kan industrialiserte land skaffe seg kvoter gjennom å finansiere miljøvennlige prosjekter i utviklingsland. Den grønne utviklingsmekanismen er også til fordel for utviklingslandene ved at de kan få miljøvennlig teknologi og styrke investeringen fra de industrialiserte landene. Kvote fra CDM-prosjektene selges også på det internasjonale kvotemarkedet.

3. Felles gjennomføring (Joint Implementation, JI).

Det er mulig å få godskrevet utslippsreduksjoner i eget land ved å investere i utslippsreducerende prosjekter i andre land som har forpliktelser.

Tilpasningsfondet

Tilpasningsfondet har blitt etablert av partene i Kyoto-protokollen for å finansiere konkrete tilpasningsprosjekter og programmer i utviklingsland. Fondet vil bli finansiert med 2 prosent av "kvoteinntektene" fra CDM-prosjekter og eventuelt midler fra andre kilder. Det er foreløpig svært få midler til klimatilpasningsprosjekter, og det er en stor utfordring i klimaforhandlingene å få på plass gode og stabile finansieringsmekanismer for tilpasning.

II) KONVENSJONSSPORET

Forhandlinger under konvensjonen startet opp igjen på Bali desember 2007, med mål om å bli enig om et "tilfredsstillende resultat" i København desember 2009. Etter Bali har man delt møtene inn i 4 forhandlingspilarer: Tilpasning, teknologioverføring, utslippsreduksjon og finansiering.

1. Tilpasning

Det er foreløpig svært få midler til klimatilpasningsprosjekter, og å få på plass gode og stabile finansieringsmekanismer for tilpasning er en stor utfordring i klimaforhandlingene.

2. Teknologioverføring

Utviklingsland trenger miljøvennlig teknologi, men har lite økonomiske midler til å utvikle eller kjøpe denne teknologien. Derfor trengs det gode mekanismer for overføring av grønn teknologi fra Annex 1-land til utviklingsland. Det er også viktig med mekanismer for overføring av teknologi mellom land i sør. Den grønne utviklingsmekanismen er ikke bra nok når det gjelder teknologioverføring.

3. Utslippsreduksjon

IPCC anbefaler at Annex 1-landene bør forplikte seg til 40 prosent utslippsreduksjon innen 2020, og 80 - 95 prosent innen 2050. Foreløpig er det dessverre få av Annex 1-landene som viser vilje til å ta på seg de nødvendige utslippskuttene, og forhandlingen opp mot København handlet mye om hvor store utslippskutt de ulike landene vil forplikte seg til.

4. Finansiering

Gode og stabile finansieringsmekanismer må på plass innenfor den klimaavtalen som nå blir forhandlet. Det trengs mye mer finansiering, både til teknologioverføring og klimatilpasning, og pengene må i stor grad komme fra industrialiserte og rike land.

KLIMAFORHANDLINGER- STEG FOR STEG

1972: FNs konferanse om det menneskelige miljøet
FNs miljøprogram UNEP (United Nations Environmental Programme) ble etablert etter FNs konferanse om det menneskelig miljøet i 1972, Stockholm.

1992: Earth Summit

Etablering av FNs Klimakonvensjon UNFCCC (United Nations Framework Convention on Climate Change).

Mål: stabilisere konsentrasjon av drivhusgasser i atmosfæren som forhindrer skadelig menneskelig påvirkning på klima og klimasystemer.

Iverksatt: 1994.

1997: COP3: Kyoto Protokollen:

Kyoto Protocol to the United Nations Framework Convention on Climate Change

Mål: et tillegg til UNFCCC som etablerte lovlig bindende forpliktelser til å redusere utslipp og å fremme økonomiske og andre motiver for å redusere utslipp.

Iverksatt: 2005.

Forpliktende tidsperiode: 2008-2012 (forpliktelsene er enda ikke innfridd).

CMP: the Meeting of the Parties of the Kyoto Protocol: Øverste beslutningsorgan for Kyoto protokollen. COP og CMP skjer samtidig.

COP: Conference of the Parties: øverste beslutningsorgan for Konvensjonen. Årlig toppmøte for Klimakonvensjonen.

Klimakonvensjonen har to underliggende organer:

1. SBSTA (the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice): komité for teknologi og vitenskap. Anbefaler også vedtak til/for COP.
2. SBI (the Subsidiary Body for Implementation): komité for implementering av Klimakonvensjonen og Kyoto-protokollen.

Klimakonvensjonen har også to underlagte forhandlingsgrupper: (AWG-LCA og AWG-KP) som ikke er faste organer, de er "Ad hoc Working Groups". Disse ble etablert for å stake ut veien for forhandlingene mot en ny klimaavtale:

1. AWG-LCA (Ad Hoc Working Group for Long Term Cooperative Action): Denne gruppen jobber med hele Klimakonvensjonen og forhandler om brede klimaspørsmål forbundet med en ny klimaavtale; for eksempel USAs forpliktelser, bidrag fra utviklingsland, finansiering av klimatiltak. AWG-LCA kalles gjerne "Konvensjonssporet".
2. AWG-KP (Ad Hoc Working Group on Further Commitments for Annex I Parties under the Kyoto Protocol): I denne gruppen forhandles det om nye forpliktelser for å kutte utslipp av klimagasser fra land som har skrevet under på Kyotoprotokollen og kalles "Kyotosporet."

2001: COP7: Marrakesh

Her vedtok landene de detaljerte retningslinjene for Kyotoprotokollen. Iverksatt: 2005.

2007: COP13: Bali

Landene vedtok en tidsplan for forhandlinger om en ny avtale med større reduksjoner som skal gjelde etter den første forpliktelsesperioden (2008-2012). Avtalen skulle ferdigstilles i København på COP15.

2009: COP15: København

Mål: ny avtale om større reduksjoner. Målet ble ikke nådd.

2010: COP16: Cancun

Forhandlingene fra København forlenget/utsatt til Cancun, utsatt videre til Sør-Afrika.

2011: COP 17: Durban

Mål: siste sjanse for å bli enige om en forlengelse av forpliktelsesperioden i Kyotoprotokollen eller å vedta en helt ny klimaavtale til Klimakonvensjonen.

III) KØBENHAVNAVTALEN (COPENHAGEN ACCORD)

I 2007 var det enighet partene mellom om at en ny klimaavtale skulle ferdigforhandles på det 15. partsmøte i København, desember 2009 (COP15). Dette skjedde ikke. Utfallet av COP15 ble i stedet en tekst framforhandlet på bakrommet av et knippe land. Denne avtalen støttes av 134 land. 60 land støtter den ikke. Resultatet av København har derfor ikke juridisk validitet i UNFCCC og ble kun tatt til etterretning av sekretariatet.

Landene som skrev under på avtalen var enige om at:

- Global temperaturøkning skal begrenses til 2 °C (Artikkel 2).
- Det er nødvendig med tilpasningstiltak for å redusere fattige lands sårbarhet ovenfor klimaendringer (Artikkel 3).
- Partene skal oppdrive 30 milliarder dollar til tilpasning og utslippsreducerende tiltak (inkludert beskyttelse av regnskog) mellom 2010 og 2012. Partene skal også bli enige om mekanismer som skal kunne generere 100 milliarder dollar årlig fra 2020 (Artikkel 8).
- Rike land skal melde inn selvbestemte og frivillige (altså ikke bindende) utslippskutt for 2020 til sekretariatet innen 31.1.2010 (Artikkel 4).

Avtalen mistyktes fordi:

- De innmeldte utslippsmålene var utilstrekkelige. For å hindre at global oppvarming overstiger 2 grader celsius sier IPCC at vi må kutte utslipp med 40 prosent i forhold til 1990-nivå. Innmeldte utslipp tilsvarte 17 prosent reduksjon. Dette vil gi en temperaturendring på tre grader celsius.
- Den var uten retningslinjer for 100 milliarder dollar avsatt til tilpasning og utslippsreducerende tiltak i utviklingsland. Avtalen spesifiserte ikke hvordan disse pengene skulle oppdrives, og ga ingen garanti for at pengene ville tilfalle de mest sårbare landene.
- Avtalen overkjørte tidligere enighet om at penger til tilpasning og omlegging av nasjonale økonomier ikke skulle komme fra samme pott.
- Avtalen nevnte ikke nødvendigheten av å arbeide for en ny forpliktelsesperiode innenfor Kyoto-protokollen.
- Avtalen ble fremforhandlet på bakrommet med spesielt inviterte parter fra vestlige land, og var ikke resultatet av en åpen forhandlingsprosess. Dette svekket tilliten mellom rike og fattige land betraktelig.

Spire har deltatt på flere klimaforhandlinger og lobbet for å øke ungdommens deltakelse i beslutningsprosesser. Her sammen med forhandler fra Den Dominikanske Republik på COP 16 i Cancun. Foto: Markus Nilsen

Engasjerte klimaaktivister i Cancun på COP 16 under en aksjon der de ber om rettferdig behandling av de mest sårbare landene.

NYTTIGE FORKORTELSER:

COP: Conference of the Parties.

AWG-LCA: Ad Hoc Working Group for Long Term Cooperative Action. Arbeidsgruppe for langsiktig felles handling, det vil si et globalt klimaregime under Klimakonvensjonen. Forhandlingene i denne gruppen kalles konvensjons-sporet.

AWG-KP: Ad Hoc Working Group on Further Commitments for Annex 1 Parties under the Kyoto Protocol. Arbeidsgruppe for videre forpliktelser for de landene som har utslippsforpliktelser i Kyotoprotokollen, kalles Kyotosporet.

SBI: Subsidiary Body for Implementation, underkomité for implementering.

SBSTA: Subsidiary Body for Scientific and Technological Advise, underkomité for teknologi og vitenskap.

SBI og SBSTA er underkomiteer både for konvensjons-sporet og Kyotosporet

Kilder: regjeringen.no og naturvern.no

Annex 1 land; utslippssland:

Australia, Østerrike, Hviterussland, Belgia, Bulgaria, Canada, Kroatia, Tsjekkia, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Tyskland, Hellas, Ungarn, Island, Irland, Italia, Japan, Latvia, Liechtenstein, Litauen, Luxembourg, Monaco, Nederland, New Zealand, Norge, Polen, Portugal, Romania, Russland, Slovakia, Slovenia, Spania, Sverige, Sveits, Tyrkia, Ukraina, Storbritannia, De Forente Stater.

Annex 2 land; utslippssland spesielt forpliktet til å bidra med økonomiske ressurser og fasilitere teknologioverføring til utviklings land:

Australia, Østerrike, Belgia, Canada, Danmark, Finland, Frankrike, Tyskland, Hellas, Island, Irland, Italia, Japan, Luxembourg, Nederland, New Zealand, Norge, Portugal, Spania, Sverige, Sveits, Storbritannia, De Forente Stater.

Ikke-annex 1 land: (utviklingsland):

Afghanistan, Albania, Algeria, Angola, Antigua og Barbuda, Argentina, Armenia, Aserbajdsjan, Bahamas, Bahrain, Bangladesh, Barbados, Belize, Benin, Bhutan, Bolivia, Bosnia og Herzegovina, Botswana, Brasil, Brunei, Burkina Faso, Burundi, Kambodsja, Kamerun, Kapp Verde, Den sentral Afrikanske Republikk, Tsjad, Chile, Kina, Colombia, Komorene, Kongo, Cook øyene, Costa Rica, Cuba, Kypros, Elfenbenskysten, Nord-Korea, Den demokratiske republikken Kongo, Djibouti, Dominica, Den dominikanske republikk, Ecuador, Egypt, El Salvador, Ekvatorial Guinea, Eritrea, Etiopia, Fiji, Gabon, Gambia, Georgia, Ghana, Grenada, Guatemala, Guinea, Guinea-Bissau, Guyana, Haiti, Honduras, India, Indonesia, Iran, Irak, Israel, Jamaica, Jordan, Kasakhstan, Kenya, Kiribati, Kuwait, Kirgisistan, Laos, Libanon, Lesotho, Liberia, Libya, Madagaskar, Malawi, Malaysia, Maldivene, Mali, Marshall øyene, Mauritania, Mauritius, Mexico, Mikronesia, Mongolia, Montenegro, Marokko, Mosambik, Burma (Myanmar), Namibia, Nauru, Nepal, Nicaragua, Niger, Nigeria, Niue, Oman, Pakistan, Palau, Panama, Papua New Guinea, Paraguay, Peru, Filipinene, Qatar, Sør-Korea, Moldova, Rwanda, Saint Kitts og Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent og Grenadinene, Samoa, San Marino, Sao Tome og Principe, Saudi Arabia, Senegal, Serbia, Seychellene, Sierra Leone, Singapore, Solomon øyene, Somalia, Sør-Afrika, Sri Lanka, Sudan, Surinam, Swaziland, Syria, Tadsjikistan, Thailand, Makedonia, Timor-Leste, Togo, Tonga, Trinidad og Tobago, Tunisia, Turkmenistan, Tuvalu, Uganda, De forente Arabiske Emirater, Tanzania, Uruguay, Usbekistan, Vanuatu, Venezuela, Viet Nam, Yemen, Zambia, Zimbabwe

LAGET AV:

Tekst: Klimautvalget i Spire

Foto: Markus Nilsen

Layout: Jenny Jordahl

Spire jobber for en rettferdig og bærekraftig fordeling av verdens ressurser med fokus på miljø, matsikkerhet og internasjonal handel. Meld deg inn og støtt Spire!

Send SMS <SPIRE din e-postadresse> til 2434 (kr 50,-).

Kontakt Spire på spire@utviklingsfondet.no eller 23 10 95 93 mer info på www.spireorg.no

SPIKE

UTVIKLINGSFONDETS UNGDOM

Trykk: GRØSET™

